

Bezpečné seznamování online

Metodické náměty na výukové aktivity

1. Východiska

V posledních patnácti letech, s rozvojem moderních informačních technologií a neomezeného internetu, vznikají na internetu služby, které si kladou za cíl zvýšit podíl stráveného času uživatelů. Do internetových služeb jsou přidávány socializační prvky, je kladen tlak na interakce mezi uživateli a sdílení obsahu mezi nimi.

Většinu těchto služeb nazýváme sociálními sítěmi. Ty umožňují svým členům vytvářet veřejné, uzavřené nebo i firemní profily, prezentace, diskuzní fóra a nabízí prostor pro sdílení fotografií, videí, obsahu a dalších aktivit. Kromě sdílení obsahu je druhou nejčastější aktivitou na sociálních sítích navazování přátelství, spojení nebo vztahů.

2. Cíle výukových aktivit

I když je seznamování přes internet nedílnou součástí dnešní doby, souvisí s ním celá řada rizikových aktivit. Důležité je žáky naučit rozpoznat podvodné jednání, například falešné profily a základy bezpečného seznamování nebo sdílení informací. Umět vyhodnotit situace, do kterých se mohou díky seznamování a sdílením údajům dostat, a správně je vyřešit. Dlouhodobým cílem je pak budování zdravého školního klimatu (s cílem minimalizovat riziko vzniku kyberšikany). Veškeré aktivity byly vytvořeny tak, aby co nejvíce pracovali žáci a učitel je v jejich úsilí vedl a koordinoval.

1. **Aktivita** Internetové seznamování
2. **Aktivita** Seznamování v prostředí sociálních sítí
3. **Aktivita** Pravidla pro seznamování s neznámými lidmi
4. **Aktivita** Falešné profily v online prostředí
5. **Aktivita** Falešný profil – Dj. Pete

Internetové seznamování (návrh diskuze)

Zadání

Pročtěte si následující situace a rozhodněte, co je a co není v online prostředí bezpečné.

- 1 Seznamujete se někdy přes internet? A jakým způsobem? Pomocí webu, aplikace nebo třeba v rámci sociální sítě?
- 2 Hrajete na internetu nějaké online hry? A komunikujete s ostatními hráči? Víte, kdo jsou vaši hráči ve skutečnosti? Jak jste si hráče ověřili?

Cílem aktivity je otevřít diskusi na téma internetové seznamování, jeho rizika a metody, jak na internetu zajistit, aby bylo seznamování bezpečné.

Odpovědi na otázky a náměty pro rozvíjení diskuze

1 Seznamujete se přes internet?

Řešení: Z praxe z návštěv škol víme, že na tuto otázku studenti reagují většinou zdrženlivě. Podle průzkumů je to dáno tím, že se za tuto aktivitu stydí. Je proto potřeba je ubezpečit, že seznamování přes internet je normální a nemusí jít čistě jen o navazování milostného vztahu. Pokud budou reakce zdrženlivé, můžete uvést nějaké příklady seznamování – ať už jde o internetové seznamky, aplikace (třeba známá aplikace Tinder) apod.

2 Hrajete na internetu nějaké online hry?

Řešení: Drtivá většina her v online prostředí je vybavena nástroji pro vzájemnou komunikaci, logicky se tedy děti i dospělí v prostředí online her seznamují. Mezi hráče online her patří především chlapci, ačkoli podíl hráček neustále roste.

Zeptejte se žáků, zda znají své spoluhráče osobně nebo jen online. A také se zeptejte, zda děti vystupují ve hře pod svým skutečným jménem, nebo mají přezdívku.

Navazující otázkou pak může být, jaké informace kromě pohybu nepřítelů po mapě o sobě sdílejí. Případně jaké nástroje k tomu využívají (hlasové služby – Skype, TeamSpeak, Discord apod.). Tyto služby jsou pro kontakt s neznámými lidmi bezpečné, protože kromě hlasu nesdílejí žádné další informace o uživatelích.

Seznamování v prostředí sociálních sítí (návrh diskuze)

Zadání

V této lekci si budeme povídat o internetovém seznamování. Zodpovězte následující otázky:

- 1 Používáte sociální sítě? Které?
- 2 Jste v prostředí sociálních sítí členy některých diskuzních skupin?
- 3 Navazujete na internetu „internetová přátelství“?

Cílem aktivity je otevřít diskusi na téma internetové seznamování v prostředí sociálních sítí, jeho rizika a metody a také na to, jak v prostředí sociálních sítí zajistit, aby bylo seznamování bezpečné.

Odpovědi na otázky a náměty pro rozvíjení diskuze

1 Používáte sociální sítě? Které?

Řešení: Téměř každé dítě využívá některé sociální médium, ať už klasické sociální sítě, nebo minimálně prostředí YouTube. Děti v zásadě nerozlišují mezi sociální sítí jako webovou službou a jako aplikací, budou tedy také uvádět názvy jakýchkoli služeb, které používají ke komunikaci. Tj. mezi odpovědi bude patřit Facebook, YouTube, Instagram, Musical.ly/TikTok, Snapchat, Skype, Viber atd.

2 Jste v prostředí sociálních sítí členy některé z diskuzních skupin?

Řešení: Členství ve skupinách patří mezi nepřímé seznamování. Zeptejte se žáků, v jakých skupinách se na internetu pohybují (třeba ve skupinách v rámci sociální sítě Facebook).

Navazující otázky

- 1 Znáte všechny lidi ve skupině? (Může jít o soukromou skupinu nebo veřejnou, kam má přístup každý.)
- 2 Jaké informace tam sdílíte?
- 3 Stalo se vám někdy, že se do skupiny přidal někdo, kdo sdílel nevhodný obsah nebo urážel ostatní uživatele, případně dělal nevhodné nabídky?
- 4 Jak byste řešili situaci, pokud by se někdo takový vyskytl? (*1)
- 5 Jaký obsah byste s cizími lidmi ve skupině nesdíleli? (*2)
- 6 Je mezi námi nějaký správce skupiny? Podělí se s námi o zkušenosti s vedením skupiny?

K vyznačeným odpovědím

(*1)

Nahlásit správci skupiny, který by měl situaci vyhodnotit a uživatele omezit v aktivitách nebo členství ve skupině. Pokud nebude reagovat, je dobré se obrátit na provozovatele služby. V krajních a zvláště závažných případech je dobré si uložit formou nějakého nástroje historii a obsah (např. screenshotem). Samozřejmou reakcí je i ignorování obsahu.

(*2)

Intimní materiály, osobní informace o bydlišti, finanční situaci rodiny apod.
Citlivé informace o vlastní osobě nebo kamarádech.
Geolokaci (právě jsem tady nebo právě odlétám...).

Navazujete internetová přátelství?

Jak bylo uvedeno výše, rizikem není počet online přátel, ale to, co s nimi sdílíme. Průměrný počet přátel, které mají děti na sociální síti je 194. Téměř 37 % dětí nezná všechny své přátele na internetu. Nejsou ale výjimky, kdy mají děti i přes tisíc přátel. Je potřeba rozlišovat přátelství na osobních profilech a počty fanoušků ve skupinách nebo tomu určených službách (například Instagram).

Navazující otázky

- 1 Kolik máte „přátel“ v prostředí sociálních sítích? Znáte je všechny?
- 2 Komunikujete s přáteli jen na jedné službě nebo jich využíváte více? Jaké to jsou?
- 3 Proč jste si někoho přidali do přátel?
- 4 Máte mezi přáteli rodiče? Pokud ano, přidali si vás oni? Sdílíte pak obsah jinak nebo je jim neviditelný?
- 5 Jaké je největší riziko, které hrozí, pokud budete zveřejňovat velké množství osobních informací? (*3)
- 6 Přidali jste si někoho jen proto, že ho měl už někdo v přátelích nebo vám ho nabídla služba?
- 7 Promazáváte si občas přátele a proč?
- 8 Využili jste někdy možnost blokace? Proč jste to udělali? Znáte možnosti blokace?
- 9 Setkali jste se někdy s tím, že by vás někdo nevyžádaně kontaktoval? Jak jste reagovali?
- 10 Jaký obsah může být největším rizikem, pokud ho budete sdílet s neznámými lidmi? (*4)

K vyznačeným odpovědím

(*3) Geolokace

Sdílením informací o tom, že se někde nacházíte, může mít za příčinu nechtěné setkání s neznámou osobou. Sociálním inženýrstvím pak může dotyčná osoba zjistit vzorec chování (kdy jdou na kroužek, kde bydlím, jak dlouho se někde vyskytuji) a může vznikat celá řada dalších rizik, jako např. pronásledování, přepadení nebo v krajních případech i sexuální zneužití.

Sdělením, že se někde nacházíme a že např. odlétáme na dovolenou, dáváme všem kontaktům informaci, že teď nejsem doma a ve spojení s textem „Jedu na dovolenou na týden k moři“ i to, že po tuto dobu je k dispozici i byt, ve kterém se nyní nenacházím a který může být vykraden. Z kauzistik případů policie se tímto způsobem vykrádají byty nejčastěji. Pachatelé nechodí naslepo, ale využívají informace právě ze sociálních sítí a vytipování oběti předem.

Ukradení identity

Sdílení velkého množství informací, zejména fotografií a videí může být zneužito k tvorbě falešného profilu. Velká část pachatelů vytváří falešné účty, které vzbuzují dojem, že jde o reálného člověka. U mravnostní trestné činnosti páchané na dětech, to může být vytváření falešných profilů vrstevníků, pod kterými pak útočníci formou manipulativních metod z dětí lákají intimní materiály.

Nechtěné setkání

Adresa bydliště, školy nebo míst, kde se pohybujeme, není ideální údaj, který bychom měli sdílet s neznámými lidmi. Existuje nespočet případů, kdy dochází k nechtěným setkáním právě díky prozrazení těchto informací neznámým lidem.

(*4) Intimní materiály

Jsou nejcitlivějšími údaji, které bychom s nikým neměli sdílet. A to ani formou veřejnou nebo v soukromé komunikaci.

Pravidla pro seznamování s neznámými lidmi

Zkusme vymyslet několik základních a důležitých pravidel pro online seznamování s neznámými lidmi. Pravidla si sepíšeme (brainstorming) a vysvětlíme si, v čem jsou pro nás důležitá.

Předně je třeba uvědomit si, že zvláště žáci ZŠ by se s neznámými osobami neměli scházet vůbec, a pokud ano, tak za přítomnosti dospělé osoby – nejlépe rodiče. Striktní zákaz však často vyvolá negativní odezvu a rezistenci. Žáci mohou vymyslet pestrou paletu pravidel, která je třeba roztrdit do nějakých logických skupin a vysvětlit, k čemu dané pravidlo slouží.

Ukázka z pravidel – využijte pravidla úměrná věku dítěte

- 1 Nescházejte se okamžitě**

Není rozumné, abyste se sešli s neznámým člověkem okamžitě. Pokud je vaším cílem dlouhodobý vztah, partner určitě pochopí, že si s ním budete zatím jen chvíli povídat. Nepodléhejte nátlaku ani pocitu, že to může být promarněná příležitost. Jsou ale situace, kde není účelem schůzky výhled na vztah, například předání koupeného zboží z internetu. Pro tyto situace se držte pravidel uvedených níže.
- 2 Schůzku si domluvte přes den**

V šeru nebo ve tmě vypadáme jinak a mnozí lidé toho pro seznámení využívají. Pokud můžete, naplánujte si schůzku přes den tak, abyste si mohli daného člověka co nejlépe prohlédnout.
- 3 Veřejné místo**

Schůzku si určitě naplánujte na místě, kde je co nejvíce lidí. Ideálním prostorem jsou náměstí nebo obchodní centra. I když to nezní moc romanticky, v obchodních centrech je kromě velkého počtu lidí i ostraha a bývají vybavena kamerami.
- 4 Uzavřené prostory**

Největší chybou při seznamování je setkávání se na místech, ze kterých se nedá lehce odejít. Pozvánku do bytu protějšku na prvních schůzkách odmítněte. Stejně tak se vyvarujte nastupování do aut.
- 5 Rande ve třech**

Není to sice úplně romantika, ale nebojte se na první schůzku vzít s sebou kamaráda/ku. Jednak se budete cítit bezpečněji a i pohled z jiné strany se někdy hodí. Pojměte tuto schůzku jako nezávazné posezení u kávy nebo kino.
- 6 Dejte někomu vědět**

Než vyrazíte na schůzku, dejte o tom někomu vědět, popřípadě zanechte nějaký jiný vzkaz, na kterém uvedete co nejvíce podrobností.
- 7 Detektiv**

Na škodu není ani prohledání sociálních sítí jako je Facebook nebo jiných sociálních sítí, které uvádějí dost informací. Můžete tak zjistit, že místo uváděného věku je realita jiná, objevíte více fotografií nebo další informace.
- 8 Ptejte se na podrobnosti**

Při povídání na internetu se nenápadně a opakovaně ptejte na detaily. Například barvu auta, spolupracovníky, přátelé. Časem se podvodník do drobných lží zamotá a pravda vypluje na povrch.
- 9 Více fotek**

Nespokojte se jen s jednou fotografií. V době digitální revoluce má možnost vytvořit fotografii každý. Na fotografii z dovolené může každý vypadat skvěle, obzvlášť když je pár let stará.

10 **Ověření přes Skype**

Nejúčinnější metodou, jak si neznámého ověřit, je přes videohovor. Nezapomeňte, že musí správně fungovat zvuk i obraz. Interaktivní rozhovor vám mnohé napoví.

11 **Osobní údaje**

Člověku, kterého znáte jen chvíli, nedávejte žádné osobní údaje. Není nutné, aby znal vaše plné jméno, adresu bydliště nebo snad číslo kreditní karty. Pokud si nejste jisti, neuvádějte ani telefonní číslo. Pro komunikaci využijte takové programy, kde se dá dotyčný lehce zablokovat.

Falešné profily v online prostředí

Zadání

V internetovém prostředí často narazíme na falešné profily, odhaduje se, že například v prostředí Facebooku je 10–15 % profilů falešných. Zkuste odhadnout, který z níže zobrazených profilů je skutečný a který je podvrh (fake).

The screenshot shows a Facebook profile for Miloš Zeman, identified as 'Prezident ČR' (President of the Czech Republic). The profile includes a cover photo with the text 'Miloš Zeman Prezident ČR', a profile picture, and a post from 31st October sharing a video link. The post text reads: 'Miloš Zeman a Krteček v čínské televizi: http://video.idnes.cz/?c=A141024_122556_eko-zahranicni_neh&idVideo=V141031_145721_tv-zpravy_mku'. The profile also shows 'To se mi líbí (7.313)', 'Pozvat přátele, aby tuto stránku označili jako To se mi líbí', and 'INFORMACE' with the website 'http://milos.chytrak.cz/'.

Leoš Mareš Přidat do přátel Zpráva ...

Timeline Informace Fotky Přátelé Další ▾

ZNÁTE UŽIVATELE LEŮŠ?

Pokud se chcete podívat, co sdílí s přáteli, pošlete mu žádost o přátelství. [Přidat do přátel](#)

INFORMACE

- Pracoval(a) ve společnosti **spěvák**
- Studoval(a) na škole **Languages.com**
Předchozí: **Masarykova odborná akademie „Jičín“**

FOTKY

Leoš Mareš 29. července 2013 · ▼

Miluji ten pocit zamilovat se do andrei 😊

Sdílet

Leoš Mareš 29. července 2013 · ▼

Nejsem nejkrásnější, ale ty nejsi o moc lepší.

Tomáš Rosický Přidat do přátel Zpráva

Timeline Informace Fotky Přátelé Další

ZNÁTE UŽIVATELE TOMÁŠ?

Pokud se chcete podívat, co sdílí s přáteli, pošlete mu žádost o přátelství. Přidat do přátel

INFORMACE

- Pracovník(a) ve společnosti Arsenal
- Žije v Brno, Czech Republic
- Zadaný/á

FOTKY

Tomáš Rosický 24. říjen 2013

Zadaný/zadaná 24. říjen 2013

JAROMÍR JÁGR
NEW JERSEY DEVILS

68 Jaromír Jágr Sportovec To se mi líbí Sledovat Zpráva

Timeline Informace Fotky To se mi líbí Další

LIDÉ >

To se mi líbí (28.191)

Pozvat přátele, aby tuto stránku označili jako To se mi líbí

INFORMACE >

- Web: <http://68jaromirjagr.cz/>
- <http://68jaromirjagr.cz/>

Příspěvek Fotka/video

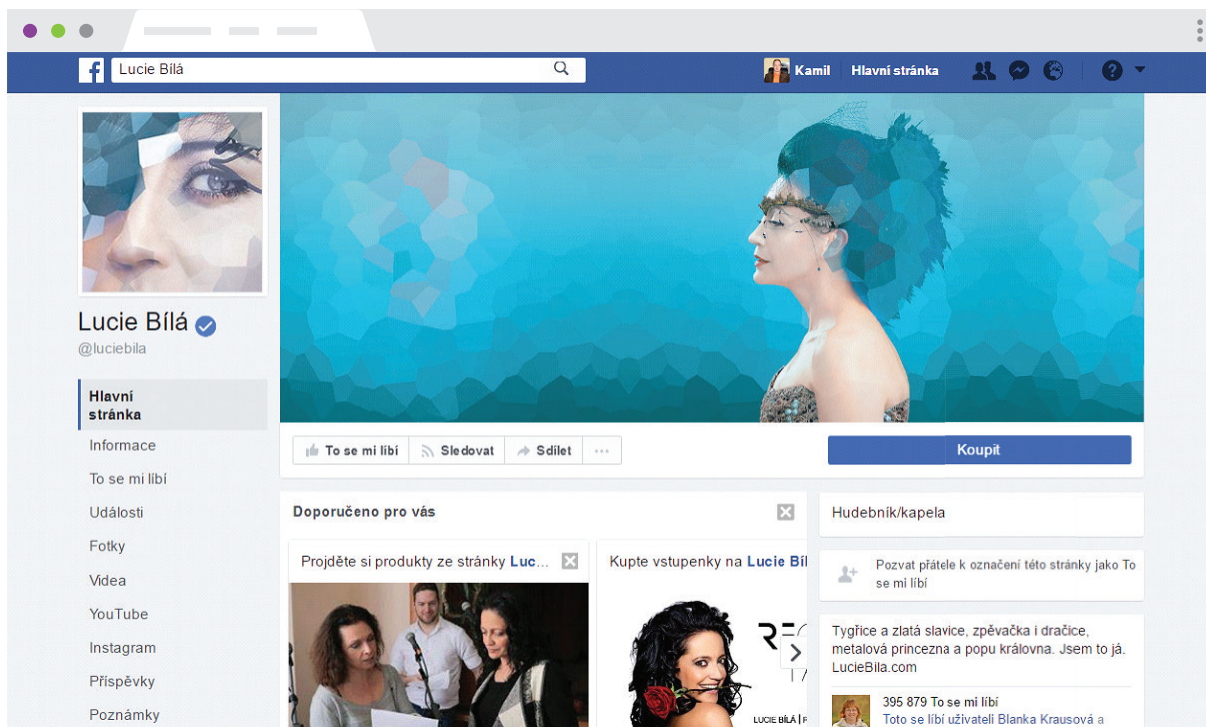
Napište něco na tuto stránku...

68 Jaromír Jágr asi před hodinou

Selfie s fanouškem 😊 /68-P/

U falešných profilů v prostředí Facebooku je nutné všimnout si detailů: u profilů známých osobností (celebrit) je většinou profil označen symbolem umístěným u názvu profilu. První čtyři profily jsou tedy falešné. Ověřený profil má Jaromír Jágr (druhý profil) a Lucie Bílá, nejde tedy o podvrhy. Dále je třeba všimnout si názvu profilu, počtu přátel v profilu i samotného obsahu.

Lucie Bílá

@luciebila

Hlavní stránka

Informace

To se mi líbí

Události

Fotky

Videa

YouTube

Instagram

Příspěvky

Poznámky

To se mi líbí

Sledovat

Sdílet

Koupit

Doporučeno pro vás

Projděte si produkty ze stránky Luc...

Kupte vstupenky na Lucie Bíl

Hudebník/kapela

Pozvat přátele k označení této stránky jako To se mi líbí

Tygrice a zlatá slavice, zpěvačka i dračice, metalová princezna a popu královna. Jsem to já. LucieBila.com

395 879 To se mi líbí

Toto se líbí uživatel Blanka Krausová a

Jaromír Jágr

@68Jagr

Hlavní stránka

Příspěvky

Videa

Fotky

Informace

To se mi líbí

Vytvořit stránku

Tohle se mi líbí

Sleduji

Sdílet

Poslat zprávu

Doporučeno pro vás

Kontaktujte Jaromír Jágr

Uložte si Jaromír Jágr na poz

Sportovec

Pozvat přátele k označení této stránky jako To se mi líbí

Jaromír Jagr: Official Page. Unsigned statuses = written by Jaromír Jagr, 68fans = written by admin

739 361 To se mi líbí

Toto se líbí uživatel Lukáš Kubala a dalším

Falešné profily – Dj. Pete

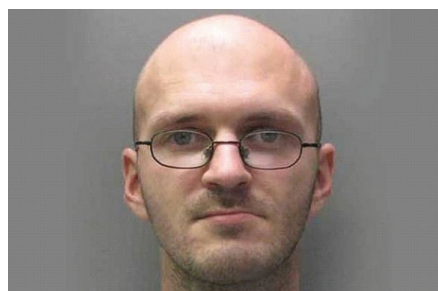
Zadání

Prohlédněte si následující profil sedmnáctiletého Petera a zkuste popsat, jak na vás působí, co si o něm myslíte, jak jej vnímáte apod. Psali byste si s ním? Nebo se s ním dokonce setkali?

The screenshot shows a web browser window displaying a profile for 'djpete'. The profile includes a profile picture of a shirtless young man, a bio section with text and links, and a 'Pictures' section with a grid of images. The bio text reads: 'im here if anyone wants to chat xx', followed by two links: 'http://www.profileheaven.com/dipete0606' and 'http://www.facebook.com/profile.php?id=54...'. The 'About me' section lists: Name: peter cartwright, Date of birth: 04/01/1992, Location: stockton (Cleveland) United Kingdom, Native language: English, Education: (partially visible). The 'Looking for' section shows: Relationship. The 'Hobbies' section shows: too nawty to say hehe. The 'Love status' section shows: Single. The 'Sexual preferences' section shows: Heterosexual. The 'Instant Messengers' section shows: MSNWindows Live. The 'Pictures' section shows a grid of 4 images, including a large photo of the same shirtless man and several smaller, partially visible images.

Jde o falešný profil Petera Chapmana, pomocí kterého kontaktoval ženy. Chapman byl v roce 2010 odsouzen k trestu odnětí svobody na doživotí za znásilnění a vraždu. Na vzhled osoby na profilu a na doprovodné informace tedy nelze spoléhat a je třeba si vždy všechny informace pečlivě ověřovat.

Další náměty pro navazující diskuzi a tipy do výuky

Útočník s falešnou identitou

Internetoví útočníci mají většinou několik identit, některé využívají i k tomu, aby potvrdili pravost jiného profilu „Zeptej se, že mě zná...“ Mnohdy mají svoje další účty v přátelích a snaží se působit dojmem, že spolu chodí do třídy, na kroužek apod. „Dneska super odpoledne s mojí nej kamarádkou.“ Profily vytvářejí tak, aby vzbudili zájem, vkládají na ně obsáhlé informace a zajímavé fotografie. Potenciální oběť tak může snadněji podlehnout než v případě prázdného profilu.

Čeho si na profilech všímat

- 1 Profil je většinou založen krátce (zejména na Facebooku je tato okolnost podezřelá). Tuto skutečnost většinou odůvodňují tím, že jim byl účet někým ukraden a museli si založit nový.
- 2 V přátelích se vyskytují jen přátelé jednoho pohlaví a věku (například dívky okolo patnácti let).
- 3 V popisích jsou dvojsmyslné údaje nebo výzvy, kterými mohou být nabídky na flirt, sex nebo jeho virtuální podobu. Velice časté jsou i výzvy na seznámení v konkrétní věkové hranici: „Hledám kluka 11–12 na pokec.“ Takové selektování dětí vůbec nedělají. Pokud se chtějí bavit, je jim jedno s kým, tedy pokud se nepřihlásí někdo věkově srovnatelný s rodiči.
- 4 Fotografie na profilu jsou dokonalé, vyumělkované a jsou z jedné série. Málokdy na nich uvidíte fotky z běžného života s českým prostředím. Všimněte si, co je na pozadí fotek. Určitě nevěřte fotografii, na které jsou v pozadí např. kulaté kliky, které se u nás nevyskytují.
- 5 Profil se jmenuje divně. Málokterá slečna by si na internetu dala přezdívku Nymfa007 nebo Nadrzena.karolinka, takové přezdívky si dívky opravdu nedávají. Stejně tak jsou podezřelé profily, které se jmenují Jana Nová, Petra Malá, Katka Spokojená apod. Je dobré si jméno profilu, e-mail nebo další údaj z profilu dohledat na internetu. Můžete se tak dozvědět spousty zajímavých věcí.
- 6 Kontakt se vyhýbá audiovizuálnímu spojení. Pokud budete chtít zaslat nové fotografie nebo si promluvit na Skypu, vždycky si najde nějakou výmluvu, proč to nejde.
- 7 U sofistikovaných útočníků jsou prvky manipulace a přesvědčování na takové úrovni, že je velice obtížné i pro specialisty takový profil odhalit. To ale neznamená, že je nejde v případě šetření dohledat a identifikovat.

Metody ověření falešného profilu

Někteří útočníci dokáží vytvářet takové profily, které lze odhalit pouze na základě velice sofistikovaných metod. Drtivou většinu útoků lze ale odhalit předem. Pokud děti tyto metody naučíte, snížíte významně riziko útoku.

Ověření pomocí videohovoru

Jedná se o nejspolehlivější metodu ověření. Ověřit si můžete vzhled, hlas i projev. Nejpřínosnější je celkový dojem, který ve vás daný člověk zanechá. Nejjednodušší cestou, jak video hovor zrealizovat, je prostřednictvím programu Skype (www.skype.com), který je lokalizován i do českého jazyka a je zdarma. Pro uskutečnění hovoru je potřeba mít počítač vybavený kamerou a ideálně i mikrofonem.

Hovor může být veden zcela anonymně. V profilu programu nemusíte uvádět žádné osobní informace. Pokud nedopadne tak, jak si představujete, můžete si danou osobu zablokovat.

Při prvním videohovoru s neznámým člověkem, doporučujeme:

- 1 Neuvádět žádné osobní informace (kde pracujete, kde bydlíte, celé jméno)**
- 2 Snažte se vést hovor ve dne, kde je zřetelně vidět do obličeje**
- 3 V pozadí neukazujte vybavení domácnosti**

Rizika videohovoru

Pokud jsou hovory vedeny výše uvedeným způsobem, jsou bezpečné. Existují ale případy, kdy byly záznamy z video hovorů nebo jejich obsah zneužity k páčání trestné činnosti. Jednou z rafinovaných metod je takzvaný webcam trolling (<http://www.novinky.cz/internet-a-pc/bezpecnost/296878-deti-ohrozuje-na-internetu-webcam-trolling.html>)

Podvodníci mohou člověka napálit velice jednoduše. Stačí, aby si na internetu zakoupili speciální program, který dokáže vytvářet virtuální webkameru. Ta se chová jako skutečná webkamera, místo sebe sama ale díky ní útočník může nechat zobrazit předebrané záběry atraktivních dívek nebo mladých chlapců (video smyčku) v chatovacích programech, jako je například Skype či ICQ.

S nainstalovaným doplňkem, který je možné sehnat už za 200 korun, pak může oslovit libovolného člověka. Komunikace pak zpravidla probíhá v duchu lechtivých témat a útočník čeká, až mu protistrana ukáže svoje intimní partie. Oběť zpravidla ani netuší, že je hovor nahráván a že video může být zneužito.

Je důležité, aby byl při komunikaci přes video hovor funkční mikrofon. S druhou stranou si povídejte a ukazujte jen to, co nejde zneužít proti vám.

1 **Ověření pomocí dokladů**

Při komunikaci s běžnými lidmi nevyžadujte ani nezasílejte žádné fotokopie dokladů (občanský průkaz, řidičské oprávnění, rodný list ani jiné listiny). Kopie těchto dokladů mohou vyžadovat bankovní instituce, operátoři nebo úřady. Takto zasláný doklad může způsobit mnoho problémů, včetně ukradení identity a třeba i vzetí půjčky na vaše jméno.

2 **Ověření pomocí zaslání fotografie**

Jedná se o jednu z neefektivnějších a nejrychlejších metod ověření. Pokud máte podezření, že se člověk, se kterým komunikujete, vydává za někoho jiného nebo jsou jeho fotky až moc dokonalé a máte různé pochybnosti, poproste ho o jednu laskavost.

Tou bude, že se vyfotí a bude držet cedulku s aktuálním datem a textem, který určíte. Na fotce musí být zřetelně vidět obličej a písmo musí být čitelné. Fotografie musí být zaslána do pěti minut. Tím se eliminujete možnost, že si daný člověk fotografii najde na internetu a upraví ji v grafickém editoru.

Pokud se druhá strana začne vymlouvat, že to nejde, je to vždy podezřelé. Tyto možnosti má v dnešní době téměř každý. Mezi nejčastější výmluvy, proč nejde fotografie udělat, patří:

1 Nefunguje mi foťák	5 Rodiče odjeli na dovolenou, foťák si vzali, nemám čím fotku udělat
2 Nemám kabel k počítači	6 Nechci teď focením nikoho budit, všichni už spí
3 Můj mobil fotky neumí	7 Zlobí mě internet, nejde to odeslat
4 Mám vybitý telefon, udělám ti fotku jindy	8 Tuto fotku dělat nebudu, pošlu ti jinou, kde držím..., abys mi věřil(a)

Útočníci také mohou navrhnout, že nemají papír apod. a budou chtít zaslat jinou fotografii, kterou už mají dávno připravenou. Pokud zaslání požadované fotografie není možné, je lepší komunikaci ukončit.

Další tipy do výuky

- 1 Zkuste dětem zadat úkol, ve kterém mají vymyslet nějakou výmluvu, proč by nemohl neznámý člověk zaslat fotografii. Možností je celá řada.
- 2 Dejte dětem za úkol si podobnou cedulku ve výuce vyrobit a vyfotit se s ní.
- 3 Zadejte dětem úkol, aby stáhly fotografii nějaké známé osobnosti na internetu a zkusily mu cedulku „přimalovat“.

Ukázka použití grafického editoru při úpravě fotek. Na fotkách je patrné, že z fotografie bylo odebráno datum a dokonce zůstalo zachováno ohnutí papíru. Tento typ podvodu ale vyžaduje velké zkušenosti s grafickými editory a také zabere více času než požadovaných 5 minut na zaslání.

Ukázka správně vyfocené fotografie s ověřením.

Ověření podle vyhledávačů fotografií

Na internetu existuje celá řada programů nebo služeb, které dokáží rozeznat, kde všude je daná fotografie na internetu umístěna. Obvykle stačí vložit fotografii do programu a ten vám sám vyhledá, kde se fotografie nachází. Tyto služby ale nejsou stoprocentně spolehlivé, neumí například dobře prohledávat sociální sítě nebo služby, které jsou dostupné po registraci.

Tato metoda je účinná hlavně v případě, že podvodník používá cizí identitu. Ti hloupější si totiž svoji internetovou identitu vytváří tak, že si postahují fotografie jiných lidí z internetu. Je dobré, pokud si čas od času zkusíte najít nějaké vaše fotografie a zjistit, zda nebyly někdy zneužity k podobnému účelu.

Služba Google obrázky

Pomocí této služby můžete vložit fotografii dvěma způsoby. Tím prvním je vložením URL adresy, kde se fotografie nachází. To je dobré i z důvodu, že nemusíte obrázek složitě stahovat do počítače. Druhou variantou je nahrání obsahu přímo z počítače.

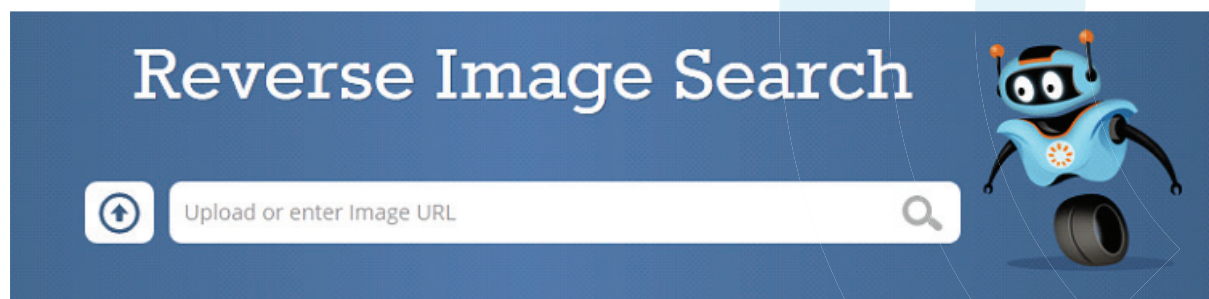

Vyhledání vizuálně podobného obrázku na službě Google

Služba TinEye (www.tineye.com)

Další službou, která umí vyhledávat fotografie na internetu, je TinEye. Ta funguje obdobně jako vyhledávání obrázků na Googlu. Fotografie lze nahrát z počítače nebo jen vložením URL adresy. Služba nabízí i možnost instalace pluginu do prohlížeče, což usnadňuje práci ve vyhledávání.

Někdy se stane, že se vám ve výpisu zobrazí několik výsledků. Nemusíte hned propadat panice, že jde o falešný účet. Mnoho lidí na internetu publikuje, fotí a je možné, že se jeho fotografie mohou objevit na některém blogu nebo stránce. Všimněte si ale, kde jsou fotografie umístěny. Pokud si píšete s Čechem, je málo pravděpodobné, že jeho fotky budou na brazilské stránce.

Tip do výuky

Zkuste žákům zadat, aby vyhledali nějakou vámi určenou fotografii. Můžete použít fotografii nějakého zpěváka.

Místa pro seznámení

Pokud už budou děti vědět, jak si mají ověřit profil a jaká jsou pravidla pro seznamování s cizími lidmi, naučte je, na jakých místech se mohou scházet. Neexistuje přesný návod, který můžeme doporučit. Každá obec a město mají svá specifika. Berte, prosím, níže uvedený souhrn jako doporučení.

Tip do výuky

Zeptejte se dětí, na jakých místech by se sešli/nesešli s neznámým člověkem. Svoji otázku uzpůsobte místu, kde bydlíte nebo kde je místo vaší školy. Mezi nejčastější odpovědi bude patrně patřit hřbitov a park. Zkuste s dětmi o těchto místech debatovat a zjišťovat, jaké jsou plusy a mínusy těchto míst.

Doporučená místa

Mezi doporučenými místy patří ta, kde je dobrý přehled a vyskytuje se na něm mnoho lidí. Mezi základními předpoklady ale je, že se schůzka koná ve dne.

- 1 Park**
Výhodou setkání v parku je možnost vidět člověka, se kterým se scházíme, již z dálky. Jde o přehledné místo. Vybírejte ale takové, kde je velké množství kolemjdoucích.
- 2 Náměstí**
Platí ta stejná pravidla jako u parku. Náměstí je navíc často chráněno kamerovým systémem.
- 3 Obchodní centrum**
Jedno z nejbezpečnějších míst pro setkání. Jednak je plné lidí a je většinou opatřeno kamerovým systémem, případně ochrankou. Neplatí pro podzemní prostory.

Místa, kde se nescházet

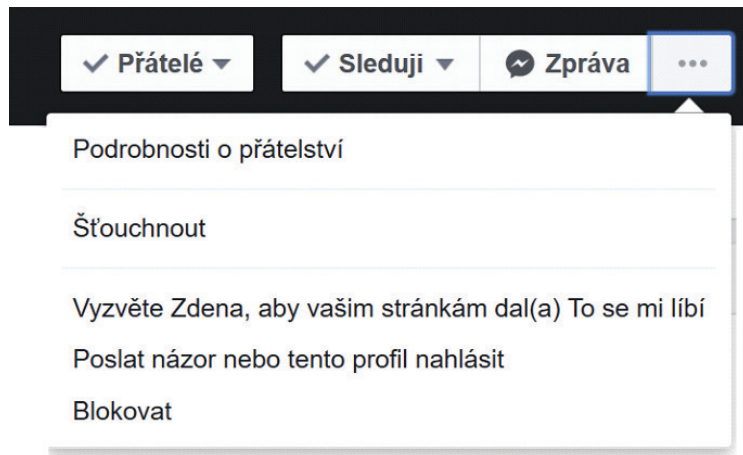
Míst, která nedoporučujeme, je opravdu mnoho a obvykle je na toto téma s žáky živá diskuze.

- 1 Nádraží**
Rizikem je možnost, že vás neznámý může například omámit a odvézt neznámo kam.
- 2 Domov**
Za žádných okolností si nedávejte schůzku s neznámým člověkem doma. Jednak mu ukazujete, kde bydlíte, a také není moc velký manévrovací prostor se ubránit v případě útoku.
- 3 Auto**
Patří mezi nejrizikovější místa. Za žádných okolností nenastupujte do vozidel a uzavřených prostor.
- 4 Kavárna**
Může sice na první pohled působit bezpečně, ale jen v případě, že jde o frekventované místo. Některá zařízení jsou diskrétní a nemají častou návštěvu obsluhy (například boxy apod.)
- 5 Hřbitov**
Nejčastější odpověď dětí. Důvodem, proč patří mezi místa, které nedoporučujeme, je to, že se na něm obvykle nepohybuje dostatek lidí.

Možnosti blokace

Zlaté pravidlo. Pokud se s někým nechcete bavit, nebavte se. Možností, jak se „zbavit“ nevyžádaného návštěvníka na profilech služeb, je více.

Facebook nabízí celou řadu omezení pro přátele. Mezi nejvyužívanější patří zablokování.

Více informací o možnostech blokování, naleznete v centru nápovědy:

<https://www.facebook.com/help/290450221052800/>

U **Instagramu** je postup podobný a i na internetu lze nalézt opravdu velké množství návodů:

<https://www.wikihow.cz/Jak-zablokovat-a-odblokovat-uživatele-na-Instagramu>

Pokud ale bude útočník opakovaně navštěvovat náš profil i pod jinými identitami, doporučujeme si vše zazálohovat a obrátit se na správce služby nebo na policii (v případě protiprávního jednání).

Tipy do výuky

- 1 Nechte si od dětí poradit, jak zablokovat profil na sociálních sítích.
- 2 Vytvořte s dětmi nějaký důkaz pro „policii“. Zkuste zazálohovat komunikaci nebo udělat screenshot.
- 3 Na stránkách sociálních sítí vyhledejte formuláře pro nahlášení závadného obsahu.

Data o internetovém seznamování

Ti, kdo si hledali partnera přes internet, nejčastěji argumentují nedostatkem jiných příležitostí k seznámení, ostýchavostí nebo jen chtěli zkusit, co to přinese. Ostýchavost je častěji uváděna jako hlavní důvod online seznamování u mladých lidí, nedostatek jiných příležitostí u starších.

U mladší generace je navazování kontaktů nebo vztahů často zrychlené. Běžně si přidávají přátele jen na základě reference blízkých (protože ten ho zná také nebo mu ho navrhla internetová služba) nebo jen proto, že se někde v online prostředí či reálně potkali. Hlavním uváděným důvodem je, že chtějí být nadále v kontaktu. Tyto kontakty nemají ale takovou váhu, jako přátelství budované roky (např. kamarádství od školky, školy, z kroužků apod.).

Proto je běžnou aktivitou tzv. promazávání „přátel“. Existuje určitý fenomén zastrasování dětí tím, kolik mají přátel a kolik z nich může být rizikových, falešných apod. Rizika ale nespočívají v počtu přátel, ale tím, jaký obsah a aktivity s nimi sdílíme.

Přes internet se nehledají jen partneři pro vztah, ale velmi často také přátelé, třeba jen pro povídání online. Tito přátelé se mohou stát důležitou součástí života člověka. Úspěšnost jejich hledání je přitom vysoká: 82 % z těch, kdo si přejí najít na internetu přátele, se toto přání splní.

Vážený vztah hledalo na internetu 69 % z těch, kdo se přes internet seznamovali. Jejich hledání je také úspěšné: 41 % lidí našlo partnera, kterého hledalo.

Internet je také místo pro hledání čistě sexuálních partnerů. Pokusilo se o to 19 % těch, kdo se na internetu seznamovali, a 57 % těchto hledání bylo úspěšných.

